

Checklist 1 Examenreglement

Inleiding

Het Eindexamenbesluit bepaalt in artikel 31.1 en 31.3 dat het bevoegd gezag een eindexamenreglement opstelt en voor 1 oktober aan de kandidaten verstrekt en tevens aan de inspectie toezendt. Het Eindexamenbesluit bepaalt wat in ieder geval in het examenreglement opgenomen moet worden.

Toelichting

In de praktijk beschikt elke school over een examenreglement. De verschillen tussen de examenreglementen van scholen zijn groot. In de onderstaande checklist zijn die zaken opgenomen die in ieder geval geregeld moeten worden, en zijn zaken opgenomen die in de praktijk door veel scholen als gewenst beschouwd worden.

Regelgeving

In het Eindexamenbesluit is het volgende bepaald:

Art.31.1 Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs, respectievelijk de examencommissie vavo, stelt een examenreglement vast. Het examenreglement bevat in elk geval informatie over de maatregelen, bedoeld in artikel 5, en de toepassing daarvan, alsmede regels met betrekking tot de organisatie van het eindexamen, de gang van zaken tijdens het eindexamen, de herkansing van het schoolexamen, en wat scholen voor voortgezet onderwijs betreft, de samenstelling en het adres van de in artikel 5 bedoelde commissie van beroep. Ten aanzien van de herkansing wordt in elk geval bepaald, in welke gevallen een herkansing mogelijk is. Ook kan worden bepaald dat tot die gevallen kunnen behoren gevallen dat de kandidaat door ziekte of ten gevolge van een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid, niet in staat is geweest, aan de desbetreffende toets deel te nemen.

Art.31.3. Het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting worden door de directeur voor 1 oktober toegezonden aan de inspectie en verstrekt aan de kandidaten.

In de Wet Medezeggenschap op Scholen (WMS) is het volgende bepaald:

Art.10. Instemmingsbevoegdheid medezeggenschapsraad. Het bevoegd gezag heeft de voorafgaande instemming van de medezeggenschapsraad voor elk door het bevoegd gezag te nemen besluit met betrekking tot in ieder geval de volgende aangelegenheden: [...] b. vaststelling of wijziging van het schoolplan dan wel het leerplan of de onderwijs- en examenregeling en het zorgplan; [...].

Nieuw in deze checklist/aanpassingen m.b.t. versie 2019-2020

In deze checklist, versie 2020-2021, zijn de volgende zaken aangepast of toegevoegd ten opzichte van de checklist van 2019-2020:

- 1 Aan item 23 (rekentoets) is een noot toegevoegd betreffende het wetgevingstraject dat op het moment van publiceren van deze checklist nog als hamerstuk in de Eerste Kamer staat geagendeerd. Item 23 geeft de kern van de regeling en verwijst naar checklist 2 (PTA) voor een nadere uitwerking bij het thema Rekenen.
- 2 Er is een item (46) over afstandstoetsing toegevoegd. In de coronacrisis is veel ad-hoc-ervaring opgedaan met afstandstoetsing. Indien de school blijvend gebruik blijft maken van vormen van afstandstoetsing, zal de school de werkwijze moeten regelen in het examenreglement.
- 3 Er zijn items toegevoegd over maatwerk-PTA's voor versnellers, (tussentijdse) overstappers en instromers. Ook deze leerlingen moeten voldoen aan de gestelde schoolexameneisen. Met name voor leerlingen die aan het eind van een schoolsoort overstappen naar een hoger leerjaar in een andere schoolsoort is een maatwerk-PTA nodig dat recht doet aan de schoolexameneisen. Het eenvoudigweg omrekenen van schoolexamenresultaten is niet toegestaan.
- 4 De nummering is aangepast vanaf nr 46.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
	<i>Procedurale aspecten</i>		
1	Het examenreglement is vastgesteld door het bevoegd gezag en ter instemming voorgelegd aan de medezeggenschapsraad.	☐	
2	Het examenreglement is voor 1 oktober aan de inspectie toegezonden.	☐	
3	Het examenreglement is voor 1 oktober aan de kandidaten verstrekt.	☐	
	<i>Reikwijdte</i>		
4	In het examenreglement is opgenomen voor welke kandidaten (afdeling, cohort, leerjaar) de tekst van toepassing is.	☐	
5	In het examenreglement is opgenomen voor welk schooljaar de tekst van toepassing is.	☐	
	<i>Algemene bepalingen</i>		
6	Het examenreglement bevat een begrippenlijst.		☐
7	Het examenreglement vermeldt welke soorten (school)examens worden onderscheiden en hanteert consequent de juiste terminologie.	☐	
8	Het examenreglement noemt de wettelijke grondslag en de verantwoordelijkheid voor de vaststelling.	☐	
9	Het examenreglement vermeldt de functie van secretaris van het eindexamen en vermeldt tevens dat deze uit het personeel door de directeur wordt aangewezen.	☐	
10	In het examenreglement is opgenomen de samenstelling en het adres van de commissie van beroep.	☐	
11	In het examenreglement is opgenomen wat de procedure is als een betrokkene (kandidaat) bezwaar wil maken tegen enige maatregel of handeling die hij strijdig acht met het examenreglement.	☐	

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
12	In het examenreglement is conform het Eindexamenbesluit opgenomen wat de procedure is als een betrokkene (kandidaat) in beroep wil gaan tegen een beslissing van de directeur.	☐	
13	In het examenreglement is een regeling “afwijkende wijze van examineren” opgenomen (artikel 55 Eindexamenbesluit).	☐	
14	In het examenreglement is een bepaling opgenomen die regelt dat de directeur beslist in alle gevallen waarin het reglement niet voorziet.	☐	
15	In het examenreglement is in voorkomende gevallen opgenomen welke bevoegdheden m.b.t. de uitvoering van het examen zijn gemandateerd en aan wie.		☐
16	Het examenreglement regelt in welke vakken een kandidaat examen kan afleggen en of de kandidaat in meer vakken examen mag afleggen dan nodig is voor een volledig examen.		☐
17	Het examenreglement vermeldt dat jaarlijks een programma van toetsing en afsluiting wordt opgesteld en voor 1 oktober aan de kandidaten wordt verstrekt.	☐	
18	Het examenreglement regelt de wijze waarop de kandidaat in kennis gesteld wordt van de toegestane hulpmiddelen.		☐
19	In het examenreglement is geregeld wat de ‘houdbaarheid’ van reeds afgelegde schoolexamens is in het geval een leerling doubleert; de school bepaalt de houdbaarheid.		☐
20	Het examenreglement regelt – indien van toepassing – de toelating tot het centraal examen in een eerder leerjaar (en regelt daarmee ook de wijze waarop het voorafgaand schoolexamen wordt ingericht), en vermeldt de in artikel 37a van het Eindexamenbesluit bepaalde regelingen.	☐	
21	Het examenreglement regelt de school-specifieke eisen m.b.t. de uitvoering van het profielwerkstuk en de vakken waarop het betrekking kan hebben.		☐
22	Het examenreglement regelt – indien van toepassing – het afleggen van een examen in een vak op een hoger niveau (en regelt daarmee ook de wijze waarop het voorafgaand schoolexamen wordt ingericht), en vermeldt de terugvaloptie op het oorspronkelijk niveau zoals bepaald in artikel 51a van het Eindexamenbesluit.		☐

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
23	Het examenreglement regelt de toelating tot en het afleggen van de rekentoets voor de leerlingen die een eindexamen afleggen zonder wiskunde in het pakket. ¹ In checklist 2 zijn vanwege de recente wettelijke aanpassing de kernpunten van de regeling opgenomen onder het thema <i>Rekenen</i> .	O	
	<i>Eindexamenbesluit, artikel 5, onregelmatigheden</i>		
24	In het examenreglement is het bepaalde in artikel 5 van het Eindexamenbesluit integraal overgenomen.	O	
25	In het examenreglement zijn geen andere sanctiemogelijkheden bepaald dan die worden genoemd in artikel 5 van het Eindexamenbesluit.	O	
26	In het examenreglement wordt (bijvoorbeeld via een voetnoot) een niet-limitatieve opsomming van voorbeelden van onregelmatigheden genoemd.		O
27	In het examenreglement is geregeld op welke wijze wordt vastgesteld dat er sprake is van ongeoorloofd verzuim; tevens is bepaald dat (alleen) de directeur maatregelen kan nemen (en wel alleen maatregelen als beschreven in artikel 5 van het Eindexamenbesluit).	O	
28	In het examenreglement is bepaald op welke wijze en in welke gevallen (binnen de wettelijke kaders) een kandidaat aanspraak kan maken op ontheffing.		O
29	In het examenreglement is bepaald welke kandidaten in welke gevallen recht hebben op vrijstelling en op welke wijze in die gevallen de uitslag wordt bepaald.		O
30	Het examenreglement vermeldt dat het niet tijdig inleveren of afronden van een praktische opdracht of een handelingsdeel beschouwd kan worden als een onregelmatigheid.		O

¹ De Tweede Kamer heeft in april 2020 ingestemd met het wetsvoorstel dat het afschaffen van de rekentoets regelt. Naar verwachting gaat ook de Eerste Kamer akkoord dit wetsvoorstel. Bij het publiceren van deze checklist stond het wetsvoorstel in de Eerste Kamer geagendeerd als hamerstuk. Het wetsvoorstel regelt dat met terugwerkende kracht per augustus 2019 de rekentoets wordt afgeschaft. Voor leerlingen met wiskunde in het pakket worden de rekenvaardigheden geïntegreerd in de eindtoetsing voor wiskunde. Leerlingen zonder wiskunde krijgen vanaf schooljaar 2020-2021 een apart schoolexamen rekenen.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
31	In het examenreglement is een procedure beschreven die wordt gevolgd indien vermoed dan wel vastgesteld wordt dat een kandidaat zich schuldig heeft gemaakt aan een onregelmatigheid.	○	
32	In het examenreglement is een procedure beschreven die wordt gevolgd indien vermoed dan wel vastgesteld wordt dat een kandidaat zich schuldig heeft gemaakt aan fraude.	○	
	<i>De organisatie van het eindexamen</i>		
33	Het examenreglement vermeldt wanneer het schoolexamen aanvangt en wanneer het wordt afgesloten.	○	
34	Het examenreglement vermeldt als voorwaarde voor toelating voor het centraal examen het afgerond hebben van het schoolexamen in het betreffende vak.	○	
35	Het examenreglement vermeldt dat deelname aan de geplande toetsen verplicht is.	○	
36	Het examenreglement vermeldt dat het inleveren van werk behorend bij een praktische opdracht op of voor de deadline verplicht is.	○	
37	Het examenreglement regelt de bewaarprocedure en bewaartermijn voor het schoolexamenwerk en vermeldt dat het centraal-examenwerk tenminste zes maanden op school bewaard blijft.	○	
38	Het examenreglement vermeldt wanneer de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld uiterlijk moeten zijn afgesloten.	○	
	<i>De gang van zaken tijdens het schoolexamen</i>		
39	Het examenreglement regelt de wijze waarop de school (i.c. de directeur) in kennis gesteld wordt van verhindering van de kandidaat om aanwezig te zijn bij een schoolexamen dan wel om het werk tijdig in te leveren.	○	
40	Het examenreglement regelt hoe te handelen in het geval een kandidaat te laat is voor deelname aan een schoolexamen dan wel te laat is bij het inleveren van het praktisch werk. Het examenreglement bepaalt dat eventuele maatregelen door de directeur genomen worden.	○	

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
41	<p>Het examenreglement beschrijft de gang van zaken tijdens de zittingen van school- en centrale examens, waarbij (met het oog op maximale garantie van de authenticiteit van het werk van de kandidaat) in ieder geval de volgende zaken worden bepaald:</p> <ul style="list-style-type: none"> - met welk schrijfgerei de kandidaten het werk wel en niet mogen maken (waaronder ook digitale middelen); - welke hulpmiddelen per vak zijn toegestaan; - welke regels voor het inleveren van het gemaakte werk gelden (waaronder ook digitale inlevering); - hoe de toetsen en schoolexamenzittingen worden afgesloten; - alle verdere schooleigen bijzonderheden.² <p><i>Indien een kandidaat (al dan niet in strijd met de bepalingen in het examenreglement van de school) het examenwerk met potlood heeft gemaakt, wordt de handelwijze aanbevolen: onmiddellijk na het beëindigen van de examen-zitting wordt het werk gekopieerd; het origineel wordt bewaard in een kluis. De corrector ontvangt de kopie ter correctie.</i></p>	O	
42	Het examenreglement vermeldt dat gemaakt examenwerk zijn geldigheid behoudt.		O
43	Het examenreglement regelt hoe te handelen bij ziekte of onpasselijkheid van een kandidaat tijdens afname van (school)examen.		O
44	Het examenreglement regelt hoe te handelen indien examenwerk niet volgens de regels wordt ingeleverd (bijvoorbeeld nadat het buiten de examenzaal is gebracht).		O
45	Het examenreglement regelt vanaf welk moment en tot welk moment de kandidaat de zitting van het schoolexamen mag verlaten. Het examenreglement regelt dit ook voor zittingen van het centraal examen.		O
46	Het examenreglement regelt de werkwijze bij afstandstoetsing.		O

² Het is ondoenlijk op deze plek een limitatieve opsomming te geven. Dikwijls bepaalt een school bijvoorbeeld dat het werk niet met potlood gemaakt mag worden (behalve tekeningen, grafische verbeeldingen e.d.). Veel scholen bepalen welk papier en kladpapier gebruikt mag of moet worden. Deze zaken zijn niet voorgeschreven door de wetgever, maar zijn in feite bedoeld om het werk van de leerling maximale authenticiteit te geven en zodoende maximaal te verhinderen dat na inleveren van het werk door anderen ongemerkt wijzigingen kunnen plaatsvinden.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
	<i>Communicatie</i>		
47	Het examenreglement beschrijft de procedure waarmee de kandidaat inzage kan krijgen in de beoordeling en normering van het gemaakte werk.		O
48	Het examenreglement beschrijft de procedure waarmee de kandidaat eventueel bezwaar kan aantekenen tegen de beoordeling van het gemaakte werk in het schoolexamen.	O	
49	Het examenreglement regelt de wijze waarop de kandidaten tussentijds worden geïnformeerd over hun resultaten en op welke wijze zij kunnen aangeven of deze correct zijn verwerkt in het administratiesysteem.		O
50	Het examenreglement vermeldt dat de directeur voor de aanvang van het centraal examen aan de kandidaat de eindbeoordelingen/cijfers van het schoolexamen en eventueel profielwerkstuk bekend maakt.	O	
	<i>De herkansing van het schoolexamen (en van het centraal examen)</i>		
51	Het examenreglement regelt in welke gevallen welke soort(en) schoolexamens herkanst kunnen worden.	O	
52	Het examenreglement regelt of, en zo ja, hoe het inhalen van door geoorloofd verzuim niet afgelegde schoolexamens valt onder de herkansingsregeling.	O	
53	Het examenreglement regelt in ieder geval voor het vak maatschappijleer en – indien gewenst – in overige gevallen dat de kandidaat gebruik kan maken van een herexamenregeling voor het schoolexamen vmbo (<i>ter toelichting: het Eindexamenbesluit bepaalt in art.35b1 in welke gevallen een herexamen moet en mag worden verleend. De termen herexamen en herkansing hebben overigens een verschillende betekenis</i>). ³	O	
54	Het examenreglement vermeldt de in het Eindexamenbesluit bepaalde herkansingsregeling voor centrale examens.		O

³ Een herkansing van een toets/schoolexamenonderdeel betreft altijd die specifieke toets of dat specifieke schoolexamenonderdeel. Een herexamen is meer omvattend dan een herkansing van een specifieke toets en “omvat door het bevoegd gezag aangegeven onderdelen van het examenprogramma”. Zie artikel 35b1 van het Eindexamenbesluit.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
55	Het examenreglement regelt de procedure waarmee de kandidaat te kennen geeft deel te willen nemen aan een herkansing van het schoolexamen.	☐	
56	Het examenreglement regelt de procedure waarmee de kandidaat te kennen geeft deel te willen nemen aan een herkansing van het centraal examen.	☐	
	<i>De uitslag</i>		
57	Het examenreglement vermeldt de bandbreedte van de cijfers (1-10) en de gevallen waarin een cijfer wordt vastgesteld met één decimaal.	☐	
58	Het examenreglement vermeldt de wijze waarop de cijfers voor het schoolexamen (indien nodig) worden afgerond. Het examenreglement vermeldt tevens de wijze waarop de cijfers voor het centraal examen worden afgerond.	☐	
59	Het examenreglement vermeldt de samenstelling van het combinatiecijfer.	☐	
60	Het examenreglement vermeldt de slaag-zakregeling.		☐
61	Het examenreglement vermeldt de cum laude-regeling (Eindexamenbesluit, artikel 52.a).		☐
	<i>De examencommissie</i>		
62	Het examenreglement regelt taken en bevoegdheden van de examencommissie (zie Bijlage Raamwerk Examencommissie).	☐	
63	Het examenreglement regelt de benoeming en samenstelling van de examencommissie (zie Bijlage Raamwerk Examencommissie).	☐	
	<i>Maatwerk</i>		
64	Het examenreglement regelt de wijze waarop leerlingen die tussentijds instromen of tussentijds van schoolsoort veranderen alsnog voldoen aan de exameneisen van het PTA dat behoort bij de toepasselijke schoolsoort.		☐

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
65	Het examenreglement regelt de wijze waarop leerlingen die na een bepaald leerjaar van schoolsoort veranderen alsnog voldoen aan de exameneisen die de school in het PTA dat behoort bij de toepasselijke schoolsoort heeft gesteld. Het eenvoudigweg omrekenen van behaalde schoolexamenresultaten is niet toegestaan.		☐
66	Het examenreglement regelt de wijze waarop voor leerlingen die versnellen via een maatwerk-PTA eisen worden gesteld om te voldoen aan het examenprogramma dat de school voor de toepasselijke schoolsoort heeft gesteld.		☐

Bijlage Examencommissie in het voortgezet onderwijs

Op 6 juni heeft de Algemene Ledenvergadering van de VO-raad ingestemd met Negen Actielijnen ter versterking van de kwaliteitsborging van schoolexaminering. Afsproken is dat elke school vanaf augustus 2020 een examencommissie heeft, of zoveel eerder als mogelijk is. In de kern krijgt de examencommissie de opdracht de kwaliteit van de schoolexaminering te bewaken en te bevorderen: procesmatig, inhoudelijk, passend bij de visie van de school en passend bij het afsluitende karakter van het schoolexamen. Hieronder geeft de VO-raad het raamwerk voor de examencommissie in de vorm van een regeling die de school in het examenreglement kan opnemen. Het raamwerk biedt ruimte voor eigen keuzes voor de inrichting van de examencommissie en vraagt daarom van de school dat deze de regeling op sommige onderdelen nader formuleert.

De Negen Actielijnen en het Raamwerk examencommissie voortgezet onderwijs zijn te vinden op de website van de VO-raad www.vo-raad.nl

Het raamwerk examencommissie in het voortgezet onderwijs

Examenreglement, Artikel x De examencommissie

Artikel x.1 Taken en bevoegdheden van de examencommissie

- 1 Een examencommissie heeft ten minste de volgende taken en bevoegdheden
  - a. het borgen van de kwaliteit van de schoolexaminering (procesmatig, inhoudelijk, passend bij de visie van de school en passend bij het afsluitende karakter van het schoolexamen),
  - b. het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen om schoolexamens te beoordelen en vast te stellen,
- 2 De examencommissie stelt regels vast over de uitvoering van de taken en bevoegdheden, bedoeld in het eerste lid, en de maatregelen die zij in dat verband kan nemen.
- 3 Indien een kandidaat bij de examencommissie een verzoek of een klacht indient waarbij een lid van de examencommissie is betrokken, neemt het betrokken lid geen deel aan de behandeling van het verzoek of de klacht.
- 4 De examencommissie stelt jaarlijks een verslag op over haar bevindingen bij het borgen van de kwaliteit van de schoolexaminering en verstrekt dit verslag aan het bevoegd gezag.

Artikel x.2 Benoeming en samenstelling van de examencommissie

- 1 Het bevoegd gezag stelt een examencommissie in voor elke door de school verzorgde schoolsoort of groep(en) van schoolsoorten.
- 2 Het bevoegd gezag draagt er mede door de samenstelling van de examencommissie zorg voor dat het onafhankelijk en deskundig functioneren van de examencommissie voldoende wordt gewaarborgd.
- 3 Ten minste één lid van de examencommissie is als docent verbonden aan de schoolsoort of groep van schoolsoorten waarvoor de examencommissie is ingesteld.
- 4 Leden van het bevoegd gezag worden niet benoemd tot lid van de examencommissie.
- 5 Het Eindexamenbesluit geeft de directeur een groot deel van de eindverantwoordelijkheid voor het proces van de examinering en daarmee ligt het voor de hand – om de schijn van belangenverstrengeling te voorkomen - dat deze niet wordt benoemd in de examencommissie. Het is echter aan het bevoegd gezag om daarin een keuze in te maken.